

VÁLOGATÁS AZ IPARJOGVÉDELMI SZAKÉRTŐI TESTÜLET SZAKVÉLEMÉNYEIBŐL

SZAKÉRTŐI VÉLEMÉNY A TALÁLMÁNY SZERZŐSÉGÉVEL KAPCSOLATOS MEGBÍZÁS ALAPJÁN

ISZT-5/2006

I. A tényállás

A megbízó a találmányok szabadalmi oltalmáról szóló 1995. évi XXXIII. törvény (Szt.) 115/D. § (2) bekezdése alapján kérte az Iparjogvédelmi Szakértői Testületet, hogy foglaljon állást arról, hogy X személy magyar állampolgár tekinthető-e az Szt. 7. § (1) bekezdése alapján olyan személynek, aki a „Fém komplex réteg új alkalmazása” című magyar szabadalmi bejelentésben ismertetett találmányt megalkotta.

A megbízásból és a hozzászolt iratokból megállapíthatóan a Magyar Szabadalmi Hivatalhoz a fenti cím alatt X és Y személy szabadalmi bejelentést nyújtott be, amelynek tárgya „Fém komplex réteg új alkalmazása” című találmányuk. A szóban forgó személyek tehát fele-fele arányban igényjogosultjai, illetve társfeltalálói a szabadalmi bejelentésnek.

Y 2005. december 5-én kelt, eskü alatt tett nyilatkozata szerint a szabadalmi bejelentés tárgya egy kompozíció égésnél való alkalmazására szolgáló módszer. Mind a kompozíció, mind annak a szabadalmi bejelentés főigénypontjában és 2–10. aligénypontjában leírt alkalmazása számára ismert volt, ezeket az ismereteket ő közölte X.-szel. Közölte továbbá azt is, hogy a kompozíció kőolajleparlási termékben oldható, valamint vízben szuszpenzálható. A nyilatkozat azt is tartalmazta, hogy tudatában volt Y annak is, hogy a kompozíció felhasználható nemcsak vassal, hanem más fémfelületekkel, így alumíniummal, nikkellel és krómmal történő komplex képzésére is, és ezt a tényt is ismertette X.-szel. A nyilatkozat szerint továbbá X a kapott ismeretek birtokában vizsgálatokat végzett abból a célból, hogy megállapítsa, milyen hatékony a kompozíció alkalmazáskor. Nem fejlesztette ki azonban sem a kompozíciót, sem annak alkalmazását. X vizsgálatai nem eredményezték tehát – Y állítása szerint – sem a kompozíció vagy annak alkalmazása bármely módosulását.

X 2004. április 12-én levelet intézett egy amerikai céghez, amely jogosultja a szabadalmi bejelentésnek a technika állását ismertető részében felhozott, 5,540,788 számú, amerikai egyesült államokbeli szabadalomnak. A levél szerint X egyetemi hallgatóként, a levél megírása előtt kb. öt évvel kezdett dolgozni égési adalékok kifejlesztésén. E munka kezdeti szakaszában kapcsolatba került Y.-nal, akinek birtokában volt egy „Blue Marble” megnevezésű termék. E termékkel kapcsolatban Y az európai szabványok szerinti bizonyos ábrák

készítésére kérte fel X.-et. Ezen ábrák készítése során megállapítást nyert, hogy a terméket nem védi szabadalom, ezért kezdeményezte X a magyar szabadalmi bejelentés benyújtását. A levélben továbbá X a szabadalom őt megillető 50 %-os hányadát eladásra ajánlotta fel az amerikai cégnek.

II. Az Iparjogvédelmi Szakértői Testületnek feltett kérdések

A megbízó a fentiek alapján annak megállapítását kérte a testülettől, hogy

1. X.-nek a megbízáshoz csatolt okiratokban foglalt tevékenysége az Szt. 7. §-ának (1) bekezdése szerinti „megalkotásnak” tekinthető-e, vagyis a tevékenység a P0300105 számú szabadalmi bejelentésben foglalt találmány esetében feltalálói tevékenységnek tekinthető-e?

2. amennyiben az 1. alatti kérdésre a válasz negatív, akkor X az Szt. 7. §-a szerint a P0300105 számú szabadalmi bejelentésben foglalt találmány feltalálójának tekinthető-e?

III. Az Iparjogvédelmi Szakértői Testület eljárása

Az Iparjogvédelmi Szakértői Testület a 270/2002. (XII.20.) Korm. rendelet által meghatározott feladatkörben, szervezeti és eljárási rendben alakította ki az alábbiakban kifejtésre kerülő álláspontját.

A jelen szakértői vélemény megállapításai és következtetései a szakértői megbízáshoz és az ahhoz mellékelte iratok által ismerttetett tényeken alapulnak, s csak azokra nézve helytállóak.

Ez a szakértői vélemény a találmány feltalálásával kapcsolatos szerzőségi perben eljáró bíróságokat nem köti.

IV. Az Iparjogvédelmi Szakértői Testület álláspontja

A megbízáshoz feltett kérdések eldöntésére az Szt. 7. §-a irányadó. E cikk (1) bekezdése szerint feltaláló az, aki a találmányt megalkotta. A törvényi meghatározás a „találmány” szót a „szabadalmazható” kitétel nélkül használja, ami arra utal, hogy a feltalálói tevékenység – ami a szabadalmazhatóság egyik feltétele, és annak meglétét az Szt. pontos kritériumhoz köti (4. §) – nem feltétele a feltalálói minőségnek. Ezért a megbízó 1. pont alatti kérdésének a feltalálói tevékenységre vonatkozó része nem képezi a szakértői vélemény tárgyát, azzal kapcsolatban a szabadalmi bejelentés tárgyában folyamatban lévő hatósági eljárás hivatott dönteni.

Az Szt. 7. §-a egyébként a feltaláló személyhez fűződő és a találmány nyilvánosságra hozatalával kapcsolatos jogai cím alatt szerepel a jogszabályban. A személyhez fűződő jogok sajátossága, hogy azok a személytől, jelen esetben a feltaláló személytől elválaszthatatlan

nok, azokról lemondani vagy azokat elidegeníteni nem lehet. A feltaláló személyhez fűződő jogai a szabadalmi oltalom hiányában is fennállnak, illetve érvényesíthetők.

A kifejtettekre tekintettel azt kell megvizsgálni, hogy X a találmány létrehozásában alkotótevékenységgel részt vett-e. Az Szt. irányadó rendelkezésének megfogalmazásából ugyanis egyértelműen az következik, hogy nem tekinthető feltalálónak, aki a találmány létrehozása során nem fejtett ki alkotótevékenységet. A rendelkezéshez fűzött indokolás szerint nemcsak a találmányi megoldás lényegét kitevő alapgondolat felismerése és megfogalmazása tartozik a feltaláló alkotótevékenységéhez, hanem azon túl a megoldás kidolgozása és mindaz az alkotó jellegű tevékenység, amely az oltalmazhatósághoz szükséges tartalmi feltételek kialakítása körében szükséges. Önmagában valamely ötlet megfogalmazása, feladat kitűzése, illetve bizonyos technikai, képviselői vagy menedzseri feladatok ellátása alapján viszont nem lehet a feltalálói minőségre igényt tartani.

A kialakult bírósági gyakorlatot is figyelembe véve az alkotótevékenység megléte a szabadalmi bejelentés igénypontjaiban leírt találmány alapján vizsgálható. Ha tehát megállapítható, hogy valaki a szabadalmi igénypontok jellemző részének kialakításával kapcsolatban közreműködött a szabadalmi bejelentés szerinti megoldás létrehozásában, azt feltalálónak, illetve társfeltalálónak kell tekinteni. Ehhez nincs szükség arra, hogy a társfeltalálók egyidejűleg működjenek közre, közösen fejtsenek ki alkotótevékenységet. „Feltaláló az is, akinek munkáját, munkájának az eredményét a találmány kialakítása során bármely módon közvetlenül felhasználták” (BH 1987/79).

A vizsgált ügyben a találmány szerinti műszaki megoldás oltalmát a bejelentők 11 igénypontban megfogalmazva igényelték.

Az 1. igénypontban fémkomplex alkalmazását igényelték égésterek felületeinek kialakítására, amelynek során a komplexképzőket az üzemanyagba és/vagy az égéshez szükséges levegőbe keverve juttatják az égéstérbe.

A 2–8. igénypontban megjelölik azokat a speciális égéstereket, amelyekben a komplex alkalmazható:

- dízelmotorok égésterei (2. igénypont);
- benzinüzemű motorok égésterei (3. igénypont);
- ipari turbinák égésterei (4. igénypont);
- repülőgép-hajtóművek égésterei (5. igénypont);
- hőkezelő berendezések égésterei (6. igénypont);
- széntüzelésű kazánok égésterei (7. igénypont);
- hulladékégető berendezések égésterei (8. igénypont).

A 9–10. igénypontban a komplexképző adalék oldott állapotát jellemzik azzal, hogy az adalék kőolajlepirálási termékekben (9. igénypont), illetve vízben (10. igénypont) oldott formában kerül alkalmazásra.

A 11. igénypontban az 1. igénypontra hivatkozva, de attól eltérő komplexképzőket jelölnek meg.

A fentiek alapján egyértelmű, hogy a kérdéses szabadalmi bejelentésben nem a kompozícióra, hanem egy ismert kompozíció új alkalmazására igényeltek oltalmat. A találmány megalkotása, illetve az abban való részvétel kérdése tehát a kompozíció alkalmazása kapcsán vizsgálendő.

Valamely, önmagában ismert anyag új alkalmazására vonatkozó találmány létrehozásához – hasonlóan az egyéb találmányokhoz – olyan alkotótevékenységre van szükség, amely az új alkalmazási terület felismeréséhez, illetve e felismerés igazolásához vezet.

A szabadalmi bejelentésben az oltalmi igényt a szabadalmi igénypontban kell megfogalmazni, az igénypontot pedig a szabadalmi leírásban kiviteli példákkal kell alátámasztani, amelyek a gyakorlatban elvégzett kísérleteken alapulnak, és annak bemutatását szolgálják, hogy az igényelt megoldás – a jelen esetben az alkalmazás – a gyakorlatban működőképes.

A szabadalmi bejelentésben feltárt találmány létrehozásához tehát a kísérletek hozzátartoznak, azok elvégzése része az alkotófolyamatnak akkor, ha a találmány alapját jelentő felismerés a kísérletet végző személytől származik, vagy a kísérlet a technika ismert állását meghaladó eredményekhez, további felismerésekhez vezet. Ha azonban a kísérletek elvégzése más által rendelkezésre bocsátott ismeretek birtokában, a kísérlet céljának, eszközeinek önálló meghatározása nélküli rutintevékenység, önálló szellemi erőfeszítés nélkül történik, akkor az nem minősül a találmány létrehozásához vezető alkotótevékenységnek.

Nem az a döntő tehát a feltalálói minőség szempontjából, hogy valaki „csak” kísérleteket végzett, hanem a kísérleteknek a találmány létrehozásában játszott szerepe.

A jelen ügyben Y.-nak a K/1 dokumentumban foglalt nyilatkozata szerint a szabadalmi bejelentés szerinti alkalmazásai ismertek voltak számára, (megjegyzendő azonban, hogy nem közölte azt, hogy ismeretei honnan származtak), és azokat ő közölte X.-szel. Ennek az állításnak a valóságát feltételezve X a kísérleteket kizárólag a kapott adatok, ismeretek felhasználásával, rutinmunkával végezte.

Az Szt. 7. § (2) bekezdése a feltaláló személyével kapcsolatban vélelmet tartalmaz, amely szerint amíg jogerős bírósági ítélet mást nem állapít meg, azt a személyt kell feltalálónak tekinteni, aki az elismert bejelentési napon benyújtott bejelentésben feltalálónként szerepel. Ez a vélelem kizárólag bírósági eljárásban, megfelelő bizonyítási eljárás eredményeként dőlhet meg. Az Iparjogvédelmi Szakértői Testület ilyen eljárást nem folytathat le. Az ügyben az X által elvégzett kísérletek jellegéről kizárólag Y nyilatkozata áll rendelkezésre. Y nyilatkozatával X hivatkozott levele annyiban látszik ellentmondásban lévőnek, hogy az utóbbi személy előadása szerint körülbelül 1999 óta foglalkozott égési adalékok kifejlesztésével, és ennek során nem zárható ki, hogy azok alkalmazásával kapcsolatos kísérleteket már ezzel egyidejűleg, Y.-tól kapott ismeretek nélkül is végzett. X.-nek a szabadalmi bejelentésben való részesedésével kapcsolatos eladási ajánlata, figyelembe véve a feltaláló személyhez fűződő jogainak fentebb kifejtett elidegeníthetlenségét, semmi esetre sem tekinthető úgy, hogy feltalálói részesedését el kívánná adni, vagy azokról le kívánná mondani.

Összefoglalva

Az Iparjogvédelmi Szakértői Testület álláspontja szerint X a megismerhető tényállás – azaz az Y nyilatkozatában foglaltak – alapján a találmányra vonatkozóan kizárólag technikai segítséget nyújtó kísérleteket végzett. Ez a tevékenység nem elegendő ahhoz, hogy őt az Szt. 7. §-ának (1) bekezdése alapján feltalálónak lehessen tekinteni.

Az Szt. 7. §-ának (2) bekezdése értelmében azonban a P0300105 számú szabadalmi bejelentésben foglalt találmány feltalálónak ellenkező tartalmú jogerős bírósági ítélet hiányában X és Y tekintendők.

SZAKÉRTŐI VÉLEMÉNY HASZNÁLATIMINTA-OLTALOM ADOTT TERMÉKRE VALÓ KITERJEDÉSE KÉRDÉSÉBEN

ISZT 12/2006

I. A tényállás

1. Az 1206 U lajstromszámú, „Jegyalaptekercs menet- és bérletjegyek előállítására” című használatiminta-oltalom jogosultja, a Papírtekercs Kft. (a továbbiakban: megbízó) szakértői vélemény készítésével bízta meg a Magyar Szabadalmi Hivatal mellett működő Iparjogvédelmi Szakértői Testületet a fenti lajstromszámú használatiminta-oltalomnak (a továbbiakban: mintaoltalom) adott termékre való kiterjedése kérdésében.

2. A megbízó – a mintaoltalom jogosultja – a szakértői vélemény készítésére irányuló megbízásban foglaltak szerint több éve szállít a MÁV Rt. részére olyan jegyalaptekercseket az utasforgalomban felhasznált jegyek előállítására, amely jegyalaptekercs a mintaoltalom szerinti termék.

3. A megbízó a megbízáshoz csatolta a MÁV Rt. ilyen jellegű termék biztosítására irányuló tárgyalásos közbeszerzési eljárás ajánlati felhívásához tartozó „Dokumentációt”, amely szerint olyan, a „Műszaki specifikáció” c. fejezetben közölt műszaki követelmények alapján kellene a terméket előállítani, hogy az így előállított termék – a megbízó álláspontja szerint – szükségszerűen a mintaoltalom oltalmi körébe essen. (A szakértői testület feltételezte, hogy a „Dokumentáció” mintairatát a MÁV Rt. bocsátotta a megbízó rendelkezésére, mert annak 1.3. pontja szerint legálisan csak így juthatott hozzá. A címlap szerint a közbeszerzési eljárás „hirdetmény közzététele nélkül” indult.)

II. A feltett kérdések

A szakértői véleményezés tárgya annak megállapítása, hogy az 1206 U lajstromszámú mintaoltalom kiterjed-e a „Dokumentáció” szerinti termékre. A megbízó három kérdésben foglalta össze, mire kér szakértői véleményt. A kérdések a következők.

1. A MÁV Rt. 2. számú mellékletként csatolt ajánlattételi felhívása dokumentációjában szereplő műszaki specifikáció alapján megvalósuló termék az 1. számú mellékletként csatolt 1206 U lajstromszámú mintaoltalom főigénypontjában foglalt oltalom alá esik-e?

2. Az ajánlattételi felhívás dokumentációjában megfogalmazott műszaki követelmények figyelembevételével megalkotott és a 3. számú mellékletként csatolt menetjegyekercs a mintaoltalom főigénypontjában foglalt oltalom alá esik-e?

3. Amennyiben az állapítható meg, hogy a 2. számú mellékletként csatolt, a MÁV Rt. kiírásában szereplő műszaki specifikáció alapján megvalósuló termék a megjelölt mintaoltalom alá esik, akkor az a gazdálkodó szervezet vagy egyéb gazdasági szereplő, amely az oltalom jogosultjának engedélye nélkül ilyen jegyekercset a Magyar Köztársaság területére azzal a céllal hoz be, hogy abból a mellékelt jegyet készíttesse el, megvalósítja-e az 1991. évi XXXVIII. törvény 19. § (1) bekezdésében foglaltakat?

III. Az Iparjogvédelmi Szakértői Testület eljárása

1. Az Iparjogvédelmi Szakértői Testület a 270/2002. (XII. 20.) Korm. rendelet által meghatározott feladatkörben, szervezeti és eljárási rendben, valamint a tényállásra irányadó jogszabályok – főként a használati minták oltalmáról szóló 1991. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban: Hmtv.) és a találmányok szabadalmi oltalmáról szóló 1995. évi XXXIII. törvény (a továbbiakban: Szt.) – rendelkezései alapján alakította ki az alábbiakban kifejtésre kerülő álláspontját.

2. A jelen szakértői vélemény megállapításai és következtetései a vizsgált terméknek a megbízó által közölt ismertetésén, valamint az ügy szerinti használatiminta-oltalomra vonatkozó – a közhitelű nyilvántartásban és az iparjogvédelmi hatósági ügyiratban szereplő – hivatalos adatokon alapulnak, s csak azokra nézve helytállóak.

3. Ez a szakértői vélemény az 1206 U lajstromszámú mintaoltalommal kapcsolatos ügyben eljáró hatóságokat és bíróságokat nem köti.

IV. Az Iparjogvédelmi Szakértői Testület álláspontja

A testület a szakértői megbízás kapcsán a megbízó által feltett iparjogvédelmi vonatkozású kérdésekre nézve kialakított álláspontját az alábbiakban fejteti ki.

Az iparjogvédelmi jogok érvényességének helyzete

A megbízásban szereplő, a szakértői vizsgálat alapját képező, 1206 U lajstromszámú használatiminta-oltalom

- címe: Jegyalaptekercs menet- és bérletjegyek előállítására;
- jogosultja: PAPÍRTEKERCS Kft.;
- a bejelentés napja és az oltalmi idő kezdete: 1997. március 10.;
- az oltalom státusza: érvényben.

Az oltalom terjedelme

1. A Hmtv. 13. § (1) és (2) bekezdése értelmében a használatiminta-oltalom terjedelmét, vagyis azt, hogy az oltalom mely termékekre terjed ki, a hivatalos mintaoltalmi leírás végén megfogalmazott igénypontok határozzák meg. Az igénypontokat mindenben a minta leírása és a hozzá mellékelt rajzok alapján kell értelmezni.

A mintaoltalom az olyan termékekre terjed ki, amelyben az igénypont összes jellemzője (műszaki ismérve) maradéktalanul megvalósul, vagy amelyben egy vagy több igényponti jellemzőt egyenértékű jellemzővel helyettesítettek.

A mintaoltalom terjedelmét a legszélesebb körben a főigénypont (1. igénypont) szövege adja meg. Az aligénypontok (jelen esetben a 2–8. igénypont) a főigénypont oltalmi körébe tartozó, egy-egy részletesebben körülírt megoldást határoznak meg. Ha a termékben a főigénypont összes jellemzője megvalósul (illetve ha egy vagy több főigényponti jellemzőt egyenértékű jellemzővel helyettesítettek), akkor arra a termékekre a használati minta oltalma kiterjed. Ehhez képest csupán a tényállást erősíti az, ha a főigénypont összes jellemzőjén túl egy vagy több aligénypont jellemzői is megvalósulnak. Ha azonban a főigénypontnak akárcsak egy jellemzője is nem valósul meg, és egyenértékű jellemzővel sem helyettesítették a termékben, akkor a vizsgált termékekre nem terjed ki a mintaoltalom.

A mintaoltalom tehát az olyan termékekre is kiterjed, amelyben egy vagy több igényponti jellemzőt egyenértékű jellemzővel helyettesítettek (emellett az igénypont összes többi jellemzője maradéktalanul megvalósul). Az igényponti jellemzővel egyenértékűnek, ekvivalensnek a lényegében ugyanazt a feladatot lényegében ugyanolyan módon és lényegében ugyanazon eredménnyel betöltő jellemzőt kell tekinteni. A feladatot, a megoldást és a hatást a minta igényponti jellemzőjének, illetve az azt helyettesítő jellemzőnek a többi jellemzővel való kapcsolatában kell vizsgálni, vagyis a helyettesítő jellemző egyenértékűségének a mintát jelentő megoldás egésze szempontjából kell fennállnia.

Az ekvivalensre való kiterjesztés a minta oltalmának olyan, a törvény által biztosított megerősítése, ami egy határig védelmet nyújt a jogosultnak az igénypont nem kellően körültekintő megfogalmazása miatti hátrányokkal szemben. Ha az igénypont valamely ekvivalenst nem fed le, jöllehet a feltárás az erre vonatkozó oltalmi igényt megalapozta volna,

akkor ez a hiba az ekvivalenciaelv alkalmazásával orvosolható az oltalom terjedelmének megállapításakor. Az ekvivalenciaelvnek azonban áthághatatlan korlátja, hogy az oltalom nem terjedhet ki olyan tárgyra, amelyre vonatkozóan eredetileg sem lehetett volna – a feltárás alapján megalapozottan – oltalmi igényt támasztani. Ekvivalencia csak akkor állhat fenn, ha a helyettesítés lehetősége és a helyettesítő jellemzőnek a igénypont helyettesített jellemzőjével való egyenértékűsége nyilvánvaló a mesterségben járatos személy számára egyfelől a használatiminta-leírás és -rajzok, másfelől az elsőbbség (itt: a bejelentés) napján hozzáférhető – a technika állásához tartozó – ismeretek alapján.

A fentiek értelmében az Iparjogvédelmi Szakértői Testületnek először az egyes főigényponti jellemzők megvalósulását kellett megvizsgálnia, majd az olyan jellemző esetében, amely a megbízó által ismertett termékben nem valósul meg, azt kellett szemügyre vennie, hogy a termék ennek megfelelő jellemzője – ha van ilyen – egyenértékű helyettesítésnek tekinthető-e.

A mintaoltalom kiterjedése a vizsgált termékre

A megbízó 1. kérdésére az Iparjogvédelmi Szakértői Testület válasza a következő.

A mintaoltalom 1. igénypontjában szereplő jellemzőket külön-külön megvizsgálva és a „Dokumentáció” műszaki specifikációjában szereplő feltételekkel összehasonlítva a testület úgy találta, hogy minden főigényponti jellemző megvalósul a „Dokumentáció”-ban szereplő műszaki specifikáció szerinti feltételekkel megvalósított termékben, így az ilyen termékre a mintaoltalom kiterjed.

A megbízó 2. kérdésével kapcsolatban a testület megállapította, hogy az abban említett „3. számú melléklet” nem menetjegyekercset, pusztán egyetlen menetjegyet tartalmaz, ezért a 2. kérdésre ebben a megfogalmazásban nem adható válasz. Mivel a mintaoltalom tárgya „Jegyalaptekercs menet- és bérletjegyek előállítására”, egy jegyre, amely szükségképpen nem hordozza a jegyalaptekercs összes jellemzőjét, önmagában nem terjed ki a mintaoltalom. Az ajánlattételi felhívás „Dokumentációjában” megfogalmazott műszaki követelmények figyelembevételével megalkotott jegyalaptekercs és a mintaoltalom viszonyára a testületnek a fenti 1. kérdésre adott válasza irányadó.

A megbízó 3. kérdésével kapcsolatban az Iparjogvédelmi Szakértői Testület álláspontja az, hogy mivel a „Dokumentáció”-ban szereplő műszaki specifikáció alapján megvalósuló termékre a mintaoltalom kiterjed, így az a gazdálkodó szervezet vagy egyéb gazdasági szereplő, amely az oltalom jogosultjának engedélye nélkül ilyen jegyalaptekercset a Magyar Köztársaság területére gazdasági tevékenysége körében behoz, megvalósítja az 1991. évi XXXVIII. törvény 19. § (1) bekezdésében foglaltakat.

Az Iparjogvédelmi Szakértői Testület álláspontját az alábbiakkal indokolja.

A mintaoltalom 1. igénypontja – főigénypontja – a következő:

1. Jegyalaptekercs menet- és bérletjegyek előállítására, amely első megjelenítőfelülettel és második megjelenítőfelülettel rendelkező, vízzel ellátott, papíryanagú hordozószalagot, a hordozószalag első megjelenítőfelületén állandó osztásközzel elrendezett primér információhordozó zónát, valamint az első megjelenítőfelület és a második megjelenítőfelület közül legalább az egyikben másodlagos jelölések befogadására szolgáló kiegészítő információhordozó zónát tartalmaz, a hordozószalagon megjelenített információk másolás elleni védelmére pedig a hordozószalag anyagába szintelen, 350–406 nm hullámhosszúságú fényben foszforeszkáló elemekből álló, primér pelyhedző elemek vannak beépítve, azzal jellemezve, hogy a hordozószalag (11) egymás után következő primér információhordozó zónáira (12a, 12a') még a jegyalaptekercs végfelhasználását megelőzően megkülönböztetésre alkalmas jelölésekként (14, 14') egymástól legalább egy-egy karakterben eltérő karaktersorozatokat vannak rányomtatva, a hordozószalag (11) másolás elleni védelmére szolgáló primér pelyhedző elemek (18) a hordozószalag (11) anyagának 1 dm²-nyi területegységében elszórtan elhelyezkedő 10–100 db látható fényben is szemlélhető, színes, szekunder pelyhedző elemekkel (19) vannak kiegészítve, a hordozószalag (11) anyaga pedig szerves oldószer és/vagy sav vagy lúg használatát jelző, elszíneződő adalékot tartalmaz.

Tehát a mintaoltalom tárgya menet- és bérletjegyek előállítására szolgáló

- a) *jegyalaptekercs*, amely
- b) *hordozószalagot* tartalmaz, ennek *anyaga*
- c) *papír*, amely
  - c₁) vízzel van ellátva;
  - c₂) másolása elleni védelemre szolgáló, szintelen, primer pelyhedző elemek vannak beleépítve, amelyek 350–406 nm hullámhosszúságú fényben foszforeszkálnak; továbbá
  - c₃) színes, szekunder pelyhedző elemeket is tartalmaz, amelyek
    - ugyancsak másolás elleni védelemre szolgálnak,
    - a papíron 1 dm²-nyi területen elszórtan 10–100 db helyezkedik el,
    - látható fényben is szemlélhetők;
  - c₄) elszíneződő adalékot tartalmaz, amely oldószer és/vagy sav vagy lúg használatát jelzi.

A *hordozószalag*

- d) *első megjelenítőfelülettel* és második megjelenítőfelülettel rendelkezik, és az első megjelenítőfelület
  - d₁) állandó osztásközzel elrendezett primer információhordozó zónát tartalmaz; és
  - d₂) a hordozószalag (11) egymás után következő primér információhordozó zónáira (12a, 12a') még a jegyalaptekercs végfelhasználását megelőzően megkülönböztetésre alkalmas jelölésekként (14, 14') egymástól legalább egy-egy karakterben eltérő karaktersorozatokat vannak rányomtatva; és a hordozószalag

- d₃) az első megjelenítőfelület és a második megjelenítőfelület közül legalább az egyikben másodlagos jelölések befogadására szolgáló kiegészítő információhordozót tartalmaz.

A fenti jellemzőcsoport-felosztást a testület abból a megfontolásból készítette el, hogy egyértelműen megállapítható legyen

- az összehasonlított tárgyak azonossága vagy annak hiánya [a] pont]; továbbá, hogy
- valamennyi jellemző egy *hordozószalaggal* [b] pont] kapcsolatos, amelynek egyrészt az *anyaga* [c] pont], másrészt a *tartalma* [d] pont] képezi a főigényponti jellemzőket.

Ezen túlmenően ennek a tagozottságnak az alapján vélte az Iparjogvédelmi Szakértői Testület a legáttekinthetőbbnek a MÁV Rt. „Dokumentációjának” az 5–7. oldalán a „Műszaki specifikációk” (a továbbiakban *M*) fejezetben műszaki követelményekként megfogalmazott ismérvek és a mintaoltalmi jellemzők összehasonlítását, egyezőségüket egymással vagy egymástól való eltérésüket.

Ad a) pont

Az *M* 5. oldal 11. és 12. sora „tekercselt menetjegy alapanyagot”, illetve „menetjegytekercs alapjául szolgáló ... alapanyagot” említ, ami a minta szerinti „jegyalaptekercs”-nek fogalmilag tökéletesen megfelel, figyelembe véve az *M* teljes információanyagát is.

Ad b) pont

Bár az *M* a „hordozószalag” kifejezést nem használja, a 6. oldal 17–21. sorában közölt adatok, illetve követelmények, valamint magának a „tekercs” szónak az adott műszaki feladat vonatkozásában történő használata alapján megállapítható, hogy alapanyagként *szalagot* használnak, amely ugyancsak a 6. oldal 1–12. sora alapján számos információt *hordoz*, tehát az *M* szerinti „alapanyag” a minta szerint „hordozószalaggal” fogalmilag azonos.

Ad c) pont

Az *M* 5. old. 14, 16–17., 19. és 23. sora szerint a hordozószalag anyaga *papír*, amely

ad c₁) vízzel rendelkezik az *M* 5. old. 14. sora szerint; és

ad c₂) a hamisítással (az 1. igénypont szerint: másolással) szembeni védelem részeként az *M* 5. old. 16. sora és 7. old. 8. sora értelmében a papír „UV fényre kék színben világító színtelen pelyhedzőket” tartalmaz. A „350–406 nm hullámhosszúságú fényben foszforeszkáló” főigényponti jellemző megvalósul az *M* szerinti „UV fényre kék színben világító” jellemzőben, tekintetbe véve, hogy az UV-fény hullámhossztartományába a *c₂* szerinti 350–406 nm érték beletartozik. Az a körülmény, hogy a *c₂* szerint az azonosan „színtelen pelyhedzők”-ként definiált anyaghoz még a „primer” jelzöt is hozzáteszik, nem változtat azon a tényen, hogy az 1206 U lajstromszámú használatiminta-oltalom oltalmi körébe eső megoldásról van szó, hiszen mindkét esetben kétféle védelemre szolgáló eszközt használnak.

Ad c₃)

Az *M* 5. old. 17. sora és 7. old. 9. sora szerint a papírnak „szabad szemmel kék színben látható pelyhedzőket” is tartalmaznia kell a *c*₂) pontban említett szintelen pelyhedzők mellett, ami azonos a mintaoltalmi főigénypontban „szekunder”-ként definiált, „látható fényben is szemlélhető” elemekkel.

A *c*₃) pont vonatkozásában rá kell mutatni arra a körülményre, hogy az *M* a színes szekunder pelyhedző elemek vonatkozásában *konkrét* sűrűségadatot nem tartalmaz. Mindazonáltal a mintaoltalmi leírás szerint szabad szemmel jól látható, 6 mm hosszúságú szálakból álló (7. old. 1. bek.) „pelyhedző elemeknek” a mintaoltalmi főigénypontban definiált 10–100 db/dm² relatív mennyiségénél kevesebb vagy több ilyen elem alkalmazása az *M* szerinti termékben – a védelmi funkció tekintetében – olyan ekvivalens megoldásnak lenne minősíthető, amire a mintaoltalom ugyancsak kiterjed.

Ad c₄)

Az *M* 5. old. 17–18. sora és a 7. old. 10–11. sora szerint: „A papír vegyvédellel rendelkezik (acetontra narancs, illetve alkoholra kék színreakciót adó papír), amit a vonatkozó tágabb főigényponti definíció maradéktalanul magában foglal.”

Ad d) pont

Az *M* 6. old. 1. és 2. bek. szerint a hordozószalagnak

- hátoldala van, amely a tekercs külső oldala; és
- előoldala van,

és e bekezdések szövege, valamint az *M* 13. oldalán látható kép alapján megállapítható, hogy a hátoldal a minta szerinti hordozószalag első megjelenítőfelületének, míg az előoldal a második megjelenítőfelületnek felel meg.

Ugyanis:

ad d₁) a hátoldalon a tekercs – vagyis a hordozószalag – hossza mentén 101,6 mm-enként ismétlődő – tehát állandó osztásközzel elrendezett –, „c” jelzést tartalmazó, ovális kontúrvonallal határolt területek találhatók, amelyek – a tartalmukból is következően – a minta szerinti primer információhordozó zónának felelnek meg; ugyanis

ad d₂) ennek az igényponti jellemzőnek megfelel az, az *M* 6. old. 10–11. sorában definiált feltétel, miszerint a menetjegytekercs hátoldalán „... 101,6 mm-ként folyamatos sorszámolás (betű- és számkarakter) ...” van.

A tekercsnek a hátoldalán levő, egymás után következő ovális ablakaiba (*M* 13. old.) még a tekercs végfelhasználását megelőzően vannak megkülönböztetésre alkalmas jelölések benyomtatva, mégpedig az 5. old. utolsó bek. szerint „... nyomdailag nyomott, folyamatos sorszám és betű”.

Ez az előírás tehát a *d*₃) szerinti igényponti jellemzőnek megfelel.

Ad d.)

Bár szöveges utalás erre az igényponti jellemzőre az *M*-ben nem található, a 13. oldalon feltüntetett kép jobb oldalán látható, hogy a jegynek az ovális területet hordozó, ellentétes másik oldalán a tényleges jegy nyomtatási szövege helyezkedik el, így az megfelel a kiegészítő információhordozó zóna definíciójának, és ezért megállapítható, hogy a minta szerinti második megjelenítőfelületen másodlagos jelölések befogadására szolgáló kiegészítő információhordozó zónák vannak.

A megbízó 3. kérdésével kapcsolatban az Iparjogvédelmi Szakértői Testület a Hmtv. 12. és 19. §-a alapján alakította ki álláspontját: „12. § A mintaoltalom alapján a mintaoltalom jogosultjának – a jogszabályok keretei között – kizárólagos joga van arra, hogy a mintát hasznosítsa, illetve hasznosítására másnak engedélyt (licenciát) adjon. A kizárólagos hasznosítási jog kiterjed a minta szerinti termék gazdasági tevékenység körében való előállítására, használatára, behozatalára és forgalombahozatalára.” Valamint: „19. § (1) A mintaoltalom bitorlását követi el, aki az oltalom alatt álló mintát jogosulatlanul hasznosítja.”

Mivel a testület azt állapította meg, hogy a „Dokumentáció”-ban szereplő műszaki specifikáció alapján megvalósuló termékre a mintaoltalom kiterjed, így szükségképpen az a gazdálkodó szervezet vagy egyéb gazdasági szereplő, amely az oltalom jogosultjának engedélye nélkül ilyen jegyalptekercset a Magyar Köztársaság területére gazdasági tevékenysége körében behoz, megvalósítja az 1991. évi XXXVIII. törvény 19. § (1) bekezdésében foglaltakat.

Összefoglalás

Az Iparjogvédelmi Szakértői Testület az alábbiakban összegzi a szakvélemény készítésére irányuló megbízásban foglalt kérdésekre vonatkozó megállapításait.

1. A megbízó által ismertetett és dokumentált termékre az 1206 U lajstromszámú használatiminta-oltalom kiterjed.

2. Aki a mintaoltalom jogosultjának engedélye nélkül ilyen terméket a Magyar Köztársaság területére gazdasági tevékenysége körében behoz, megvalósítja az 1991. évi XXXVIII. törvény 19. § (1) bekezdésében foglaltakat.